

2 Samo aktivni možemo postići više Udruženi migranti za svoja prava

3 Rad na satnicu uzrok stresa Preforsiranost stres negativno utiče na zdravlje

4 Informisanost daje sigurnost Ostvarite svoja prava

Broj 5 | septembar 2019 | Srpski / Hrvatski / Bosanski

Dodatak «work» novinama | Redakcija T +41 31 350 21 11, F +41 31 350 22 11 | info@unia.ch | www.unia.ch

Anketa Unijine omladine pred početak učeničke prakse

Alarmantno: seksualno zlostavljanje dio je svakodnevice na učeničkoj praksi

Niko ne smije trpiti zlostavljanje bilo koje vrste a posebno ne mladi ljudi, koji su na početku svoje karijere

Saopštenje za medije sindikata Unija, Bern, 12.08.2019

Anketa Unijine omladine pokazuje alarmantnu realnost mladih na učeničkoj praksi: trećina ispitanih već je jednom seksualno uznemiravana dok je radila praksu. I mobing, stres i preforsiranost veoma su rasprostranjeni. Takođe: skoro dve trećine moraju bar ponekad da rade prekovremeno, a 70% njih pod konstantnim je stresom.

U Unijinom ispitivanju učestvovalo je preko 800 mladih na učeničkoj praksi. Rezultati su alarmantni: trećina ispitanih izjavila je da je na poslu već doživjela seksualno uznemiravanje. Pritom su žene (36%) pogođenije od muškaraca (25%). Brojke su posebno uznemirujuće s obzirom na to da su mladi na učeničkoj praksi tek kratko na poslu, a mnogi od njih su i dalje maloljetni. «To što je toliko mladih osoba već imalo takvo iskustvo užasavajuće je i pokazuje da se mladi praktikanti, ali i svi zaposleni generalno, moraju bolje zaštititi,» kaže Kathrin Ziltener, nacionalna sekretarka za mlade pri Uniji.

Društveni problem koji pogađa i učeničku praksu

Ako se pogleda i dalje od radnog mjesta, na školu i privatni život, brojke su još drastičnije. 80% ispitanih žena izjavilo je da se je već nekad u životu doživjelo seksualno

uznemiravanje. Kod muškaraca je skoro polovina (48%) bila žrtva uznemiravanja.

Različite vrste uznemiravanja – često kombinovane

Uznemiravanjem se smatraju razni oblici prelazanja granice i napada (vidi sažetak rezultata ankete u prilogu). Oni se često javljaju zajedno. Ako su na primjer «seksualne insinacije ili omalovažavajuće primjedbe» najrasprostranjenija forma, samo je 16% svih ispitanika bilo pogođeno jedino ovom formom. To pokazuje i da često nakon prvog prelaska granice često slijedi još jedan, najčešće teži oblik.

Mobing, stres, preforsiranost

Inezavisno od neželjenih uznemiravanja, praksa za većinu učenika nije baš bajka. 31% njih kažu da su bili žrtve mobinga na poslu. Ni

stresa ne manjka: 70% redovno osjeća da je pod stresom, a čak dvije trećine (63%) moraju bar ponekad da rade prekovremeno, iako je to kod učenika dozvoljeno samo u posebnim slučajevima. Skoro polovina (46%) se bar ponekad na poslu osjeća preforsirano.

Jasne regulacije i tutorisanje mogli bi da pomognu

Kako bi se uslovi na praksama poboljšali, neophodno je da se sprovede zakonska zaštita učenika kada je riječ o prekovremenu radu i radu noću. Da bi se riješila problematika seksualnog

uznemiravanja, preduzeća bi trebalo da imaju politiku nulte tolerancije prema seksualnim napadima i da u skladu s tim formulišu jasne regulacije, uspostave kancelarije u preduzeću ili van njega u kojima bi se prijavljivali ovakvi slučajevi, kao i da sprovedu sankcije za zaposlene koji se ne ponašaju kako treba. Jer poslodavci su Zakonom o ravnopravnosti u obavezi da zaštite svoje zaposlene. Ovo posebno važi za učenike na praksi. Politički Unija zahtijeva inverziju tereta dokazivanja, kako bi se sve žrtve usudile da odu u policiju.

Studija

U ispitivanju sindikata Unija učestvovalo je 812 osoba (od toga 514 onlajn, a 298 preko pismenih upitnika). 61% ispitanih je ženskog pola, 30% muškog, a 9% nije navelo pol, odnosno obilježilo je kategoriju „ostalo“. 28% ispitanih navelo je da je na prvoj godini učeničke prakse, 22% na drugoj, a 30% na trećoj. 20% ispitanih po pitanju godine nije navelo razumljive, ili nije navelo nikakve podatke, odnosno već je završilo svoju učeničku praksu.

Editorial

Drage kolegice, drage kolege,

Zakon o strancima i integraciji (AIG) ispostavlja se kao vuk u jagnjećoj koži. Govorilo se o velikoj koristi za integraciju. Sada sa vide posljedice. Oni kojima je neophodna socijalna pomoć gube pravo stalnog boravka. Dobijaju dozvolu B. A ko onda ne prati još i restriktivne obaveze, mora da napusti Švajcarsku. Ovo pogađa ljude koji iz nekog razloga moraju da primaju socijalnu pomoć, koji uprkos radu ne zarađuju dovoljno ili zbog zdravstvenih problema ne mogu da rade. Kao invalidski penzioner iz Berna. On dobija dodatak jer mu je penzija jedva dovoljna. Služba za migracije kantona Bern naređuje deportovanje njegove supruge. Srećom, on se brani od toga.

Nemamo planetu B moramo da djelamo sada jer smo na dobrom putu da uništimo svoju postojbinu. Mladi ljudi koji se zalažu za našu klimu imaju pravo: minut do dvanaest je! Borba mladih mora da postane borba cjelokupne ljevice Švajcarske i svijeta. Unija se zbog toga solidariše sa pokretom za zaštitu klime, a i podržava veliku demonstraciju za klimu 28.09.2019. Učestvujte i vi u ovoj demonstraciji.

Izborni dan : U oktobru su izbori za novi parlament. Među kandidatima su mnoge sindikalke i sindikalci kao i mladi ljudi s migrantskom pozadinom. Ko god ima pravo glasa trebalo bi i da ga iskoristi. Izaberimo ljude koji se zalažu za prava radnika, čovjeka, kao i za cjelokupno društvo.

Hilmi Gashi

Kratke vijesti

Rastu stres i psihosocijalna opterećenja na radnom mjestu

Stres na poslu, bolan i umarajući položaj tijela, strah za radno mjesto kao i emotivni teret u stalnom su porastu. Ove zaključke Unije potvrđuje krajem avgusta i Savezna služba za statistiku (BfS). Unija zahtjeva funkcionalnu zdravstvenu zaštitu, posebno u tipično ženskim branšama, i brani se od konstantnih napada na zaštitu zdravlja u Zakonu o radu. Bez definisanog radnog vremena se dokazano više radi, a usklađivanje posla i porodice dolazi pod pritisak; za odmaranje i opuštanje nema se vremena. Unija će se svim sredstvima boriti protiv ovih prestupa koji škode zdravlju.

Savjet za štampu se slaže s Unijom

U maju 2018. dnevne novine „La Côte“ i „Arcinfo“ objavile su članak sa nefer optužbama na račun Unije. Sada je švajcarski Savjet za štampu u potpunosti prihvatio žalbu sindikata. Unija pozdravlja njihovu odluku. To je znam da lažne vijesti i napadi iz vedra neba nisu pravi put. Unija brani slobodu štampe iz ubjeđenja, ali će se i dalje boriti protiv interesnih, zlonamjernih i neosnovanih novinarskih napada.

Akcija baštovanstva za zelenu branšu sa budućnošću

Simboličnim ozelenjavanjem trga Waisenhausplatz u Bernu baštovanke i baštovani iz raznih regija Švajcarske skrenuli su pažnju na svoj rad i svoje zahtjeve: težak rad se mora isplatiti. Fer place, pet nedjelja godišnjeg odmora i rano penzionisanje moraju postati stvarnost i u baštovanstvu! Baštovanke i baštovani žele jaku zelenu branšu sa obaveznom zaštitom plata i uslova rada. Od toga će profitirati zaposleni, ali i firme.

Kao najveći sindikat zelene branše Unija poziva savez poslodavaca JardinSuisse da dođe za pregovarački sto i da se zajedničkim snagama pronađe socijalno-partnersko rješenje.

Švajcarskoj je potrebno barem 4 nedjelje porodiljskog za očeve

Djeca su u Švajcarskoj i dalje primarno ženska stvar. Ako su bolesni, majka ostaje kod kuće. Ako bebisiterka ne može da dođe, ili ako otac ne može brzinski da organizuje svoj očinski dan, preuzima majka. A u većini porodica očevi rade puno radno vrijeme, a majke ili djelimično ili neplaćeno. Četiri ili dvije nedjelje porodiljskog odmora za očeve: Savez kantona Švajcarske odlučuje o tome. Jasno je: ako Švajcarska neće da zaostaje po pitanju porodične politike, mora da učini da djeca više ne budu majčina, već porodična odgovornost. Međutim, na ovogodišnjem ljetnom zasjedanju prvo se radi o minimalnom rješenju: Švajcarskoj je potrebno porodiljsko za očeve – i to pune četiri nedjelje u skladu s inicijativom, a ne samo polovina, kako predviđa kontra-prijedlog komisije Saveza kantona. Da svi očevi nezavisno od poslodavca od početka mogu biti dio porodice, preuzimati odgovornost za svoju djecu i rasteretiti majke. Da djeca više ne budu odgovornost majke, već odgovornost porodice.

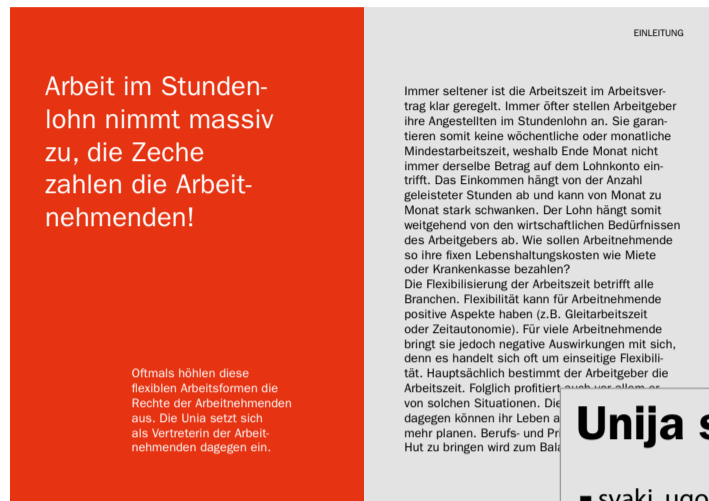

Za očeve više odmora za porodicu

Ozbiljan porast rada na sat Zaposleni plaćaju ceh!

Sve češće je radno vrijeme jasno definisano u ugovoru o radu. Sve češće poslodavci plaćaju svoje zaposlene na sat. Time ne garantuju nedjeljni ili mjesečni minimalni rad, zbog čega na kraju mjeseca na račun ne legne uvijek isti iznos.

Preuzeto iz Unijine brošure Rad na sat

XYZ

Fleksibilizacija radnog vremena pogađa sve branše. Fleksibilnost za zaposlene može imati pozitivne aspekte (npr. klizno radno vrijeme ili vremensku autonomiju). Za mnoge zaposlene ona međutim donosi pretežno negativne posljedice, jer se radi o jednostranoj fleksibilnosti. Radno vrijeme pretežno određuje poslodavac. U skladu s tim on prvenstveno i profitira od takvih situacija. Zaposleni s druge strane svoj život više ne mogu da planiraju dugoročno. Usklađivanje poslovnog i privatnog života postaje nemoguća misija.

Čak i kada ste plaćeni na sat imate pravo na korektnu uslove rada.

Unija se bori za to i zahtjeva da:

- svaki ugovor sadrži određeni broj nedjeljnih ili bar mjesečnih radnih sati
- zaposleni dobijaju dodatak od 2,27% po satu kao nadoknadu za praznike
- i part-time zaposleni sate koje rade prekovremeno dobiju ili sa dodatkom od 25% ili da ih kompenzuju
- za sve zaposlene postoji obavezno osiguranje u slučaju izostanka zarađe zbog bolesti
- da se radni raspored objavljuje tri nedelje unaprijed
- zaposleni čiji se rasporedi kratko- ročno promjene dobijaju dodatak na platu
- radni sati predviđeni rasporedom budu isplaćeni, čak i kad ih poslodavac otkáže
- kada zaposleni ne svojom krivicom mogu da rade manje nego što ugovor predviđa, njihovi sati izostanka periodično – barem jednom godišnje – moraju da se izbrišu
- nadoknada za odmor zaposlenih bude isplaćena u trenutku uzimanja tog odmora

Glasajte i učestvujte u tekovinama demokratskih prava

U nizu svakodnevnih obaveza često zaboravimo na naša prava glasanja. Migranti koji su ostvarili pravo na švajcarsko državljanstvo mogu i sami dati svoj doprinos za bolji položaj migranata i u cjelosti stanovništva odnosno radničke klase. Aktivnim učešćem u glasanju i drugim aktivnostima kada

su u pitanju aktuelna zbivanja možemo lakše poboljšati položaj slabijih, a to su uglavnom stanovnici migrant-skog porijekla, žene itd. Stoga je važno ne zaboraviti na kovertu sa glasačkim listićima. Ponekad je i previše materijala i često se dešava da ignorišemo i zapostavimo naše pravo na glasanje.

U prilogu detaljno objašnjenje na koji način možete direktno učestvovati u ostvarivanju demokratskih prava. Za to treba izdvojiti malo vremena a postići možemo znatno više. Glasaj onako kako Ti misliš da je najbolje! Ti plaćaš mnoge doprinose zato imaš pravo i na svoje mišljenje.

JEDNAKE ŠANSE, JEDNAKA PRAVA: ŠVAJCARSKA/ŠVICARSKA ZA SVE NAS

ZA PRAVO NA RAD ZA SVE
Svi trebaju, bez diskriminacije, imati mogućnost školovanja i zapošljavanja, zahvaljujući podsticajima i priznavanju diploma i drugih radnih kvalifikacija iz zemalja porijekla/podrijetla.

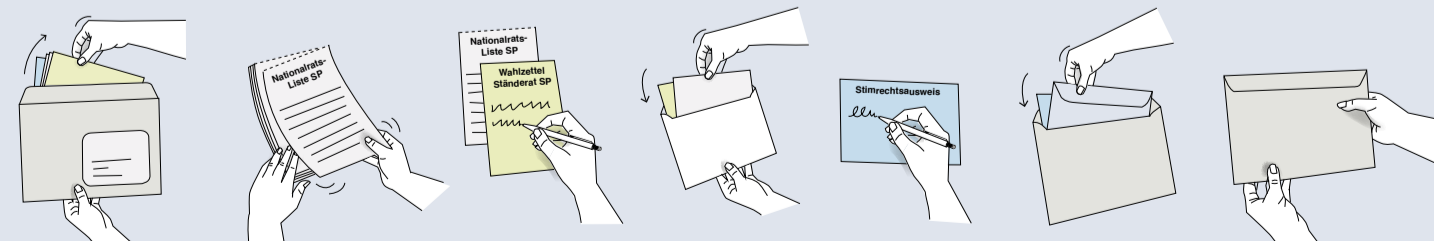
ZA GRAĐANSKA PRAVA I UČEŠĆE U POLITICI
Četvrtina naših građana nema pravo glasa i učešća u izborima. Takav ogroman deficit demokratije je neprihvatljiv. Dobijanje državljanstva mora biti olakšano i svima mora biti garantirano pravo na političko odlučivanje.

POŠTOVANJE I JEDNAKE ŠANSKE ZA IMIGRANTICE/IMIGRANTKINJE
Imigrantice/imigrantkinje su često dvostruko diskriminirane. Njihove mogućnosti za zapošljavanje, školovanje i učešće u politici moraju biti znatno poboljšane. Jedino na taj način je moguće koristiti veliki potencijal ovih žena.

PRIZNAVANJE RAZLIČITOSTI I LJUDSKOG DOSTOJANSTVA
Stanovništvo Švicarske/Švajcarske je izuzetno raznoliko. U politici se nova društvena realnost mora priznati, političari se moraju zalagati za istinsku ravnopravnost i za inkluzivno društvo.

KAKO GLASATI?

Moguće je, da postoje male razlike u nekim kantonima, ali sve u svemu ovako ide:

Otvorite pismo.

Odvojite glasački listić a za izbor članova parlamenta (Nationalrat/Conseil National/Consiglio nazionale). Važno: možete iskoristiti samo jedan glasački listić!

Odvojiti glasački listić za izbor kantonalnog parlamenta (Ständerat/Conseil des Etats/Consiglio degli Stati) i napisati imena kandidata a.

Oba glasačka listića s kandidatima a staviti u glasački koverat.

Potpisati glasačku legitimaciju (Stimmrechtsausweis), kako bi vaš glas bio važeći.

Glasački koverat u koji ste stavili glasačke listiće i glasačku legitimaciju staviti u povratni koverat. Adresa dobitnika pisma mora biti vidljiva na malom prozoru koverta.

Povratni koverat poslati poštom do 15.10.2019. ili ga do 19.10.2019. ubaciti u sanduče vaše općine/opštine (Gemeindeverwaltung).

Incijativa o napuštanju Opasna inicijativa SVP-a

31.08.2018. predata je Federalna narodna inicijativa «Za umjerenu imigraciju» (inicijativa o napuštanju Sporazuma o slobodi kretanja). Nju je pokrenuo SVP i jasno je formulirana. Ono što je u usvojenoj Inicijativi o masovnom imigraciji još bilo nejasno i skriveno sada je kristalno jasno. Savjet kantona je izričito u obavezi da napusti Sporazum o slobodi kretanja sa EU (FZA). Inicijatori žele da ponovo regulišu migracije u Švajcarskoj po staroj mustri kontingeniranja i da ukinu kontrole plata.

Marek Wieruszewski

I Savjet kantona odbija Inicijativu Savjet kantona preporučio je 07.07.2019. odbijanje Inicijative. Prikazane su mnogobrojne negativne posljedice Inicijative. Prije svega ostalog, njeno usvajanje nanijelo bi štetu privrednom standard Švajcarske i radnim mjestima.

Imigracija iz EU opala za polovinu

Inicijativa ignoriše trenutni razvoj. Imigracija se upravlja prema potrebama tržišta. Od 2013. imigracija iz EU opala je sa 60 000 na 30 000. Dolazi naime samo onoliko ljudi koliko je potrebno Švajcarskoj. Zahvaljujući slobodi kretanja oni ovdje mogu legalno da rade i da žive u dostojanstvenim uslovima.

Zaštita plata zahvaljujući pratećim mjerama

Važan dio slobode kretanja čine prateće mjere (FlaM). One dozvoljavaju da

Plate možemo zaštititi primjenom pratećih mjera a ne zabranom slobode kretanja

se efikasno bori protiv damping plata. Poslodavci ne mogu da povećavaju zarade na uštrb plata i da smanjuju visinu plata na radnom tržištu. Napuštanje Sporazuma o slobodi kretanja ukinuo bi i kontrolu plata i širom otvorio vrata radu na crno.

Švajcarski Bregzit

Napuštanje Sporazuma o slobodi kretanja imalo bi dodatne negativne posljedice koje bi bile povezane

sa automatskim prestankom važenja cjelokupnog sporazumnog paketa Bilateral I. Cijeli koncept uspjeha bilateralne saradnje sa EU prestao bi da važi i Švajcarska bi pala u izolaciju. Poslanica Savjeta kantona Karin Keller-Sutter govorila je čak i o «švajcarskom Bregzitu».

Kako bi se zaštitilo tržište rada u Švajcarskoj potrebne su sloboda kretanja i efikasna zaštita plata pratećim mjerama.

Klima-alijansa Švajcarske Velika demonstracija za klimu 28. septembra

«Ekologija i dobri uslovi rada idu zajedno.» To je Unijina skupština delegata u junu 2019. utvrdila rezolucijom. Ona podržava nacionalnu demonstraciju za klimu krajem septembra u Bernu.

Klima-alijansa Švajcarske

osnovana je 2004. i predstavlja savez civilno-društvenih organizacija za zaštitu klime. Sa svojih 80 organizacija članica angažuje se za pravednu i održivu klimatsku politiku.

Okupljanje: 13.30 sati na Schützenmatte u Bernu

Način na koji se u našem društvu proizvodi, gradi i transportacije kriv je za klimatske promjene. Beskonačan rast i prevelika produkcija za potrebe čovječanstva ne šteti samo našoj planeti, već i svim radnicima, svim učenicima i praktikantima.

Zaposleno stanovništvo protiv uništavanja planete

Za uspješnu borbu protiv klimatskih promjena i spasavanje naše postojbine neizbježno je da se zaposleno stanovništvo solidariše sa protestima za klimu. Zadatak je sindikata da ustanak protiv uništavanja planete iz škola i sa ulice prenesu i u preduzeća.

Minut do dvanaest je

Klimatska omladina ima pravo: minut do dvanaest je! Borba mladih mora postati borba cjelokupne ljevice Švajcarske i svijeta. Unija se zbog toga solidariše s klimatskim pokretom i podržava i veliku demonstraciju za klimu 28.09.2019.

Za zaštitu klime i prirodne sredine treba da se angažujemo svi i to znatno aktivnije

Unijina strategija & planovi za politiku migracija

Razgovor sa Hilmi Gashi, iz tima IG-rad

Hilmi, u maju si stupio na novo mjesto kao upravnik Migracije u centrali. Kako ti ide na novom radnom mjestu?

Veoma dobro, hvala. Nakon 10 godina angažmana u jednoj sekciji vratio sam se «svojim sindikalnim korijenima». Posao je uzbuđljiv, a izazovi u oblasti migracija kao i uvijek veliki. Jačanje desničarski-konzervativnih i ksenofobičnih snaga škodi socijalnim i demokratskim dostignućima. Ksenofobični diskurs koji oblikuje SVP našalost je došao i do građanskih i partija sredine. Rezultat se najbolje pokazuje na sve oštrijim i represivnijim zakonima koji se tiču stranaca. I pri dobijanju državljanstva prepreke su veoma narasle. U Švajcarskoj se preko 20% stanovništva isključuje iz demokratskih i političkih odlučivanja, iako su djelimično ovdje rođeni, odrasli i dali važan doprinos privrednom, kulturnom i društvenom bogatstvu.

Koji su ciljevi odjeljenja Migracija?

Sindikata Unija je najveća organizacija migrantkinja i migranata. Naši članovi sa migrantskom pozadinom veoma su važan transverzalni resurs. Angažuju se u regijama i sekcijama ne samo u oblasti migracija, već su aktivni povjerenici u svojim branšama i različitim udruženjima migranata. Ovu snagu i solidarnost moramo više da stavljamo u prvi plan. Da bi naši povjerenici mogli da daju svoj doprinos, potrebne su ponude i strukture u regijama. Mi iz oblasti migracija želimo da podržimo regije pri gradnji ovih struktura: sadržinski i metodički.

SVP direktno napada slobodu kretanja. Protiv toga moramo odlučno da se borimo. Želimo da zaštitimo plate i uslove rada, a ne da gradimo zidove oko Švajcarske.

Koji su politički ciljevi u naredne dvije godine?

Naši osnovni članovi su u migrantskoj komisiji odlučili da poboljšamo priznavanje stranih diploma. Na tome sada radimo. Važna tema za nas kao sindikat jeste i borba protiv SVP-ove Inicijative o napuštanju. Uz to organizujemo i informativne događaje na temu pogoršanja u Zakonu o strancima i integraciji, kako bismo ljude informisali da znaju kako da se bore protiv toga. Sindikalna borba za dobre plate, sigurne penzije, ljudska prava i učestvovanje o odlučivanju duga je i neprekidna. Migrantkinje i migranti u Uniji tome daju svoj veliki doprinos.

Prava migrantkinja i migranata postepeno slabe. Može li Unija to da spriječi ili bar smanji? Ako da, kako?

Borba za bolja prava migrantkinja i migranata bila je i ostaje neprekidna i teška. U parlamentu u kom dominiraju građanske partije jedan predlog stizao je drugi i činilo se kao da političarke i političari iz građansko-konzervativne frakcije organizuju takmičenje ko ima najviše ideja kako da se smanje prava migrantkinja i migranata. Zbog toga je važno da na izborima u oktobru izaberemo sindikalke i sindikalce. Da se i u svakodnevici zalažemo za otvoreno i demokratsko drušvo.

Kako možemo da i zaposlene senzibilizujemo za prava migrantkinja i migranata i da ih mobilizujemo?

Tako što ćemo se kao migrantkinje i migranti aktivno i samouvjerenno ubaciti u diskusiju. Tako što ćemo pokazati našim kolegicama i kolegama iz poslovnog svijeta da desničarsko-građanska politika žrtvenog jagnjeta šteti svima. Tako što ćemo živjeti solidarne vrijednosti svakodneвно i nećemo dozvoliti da nas podijele, organizovati se u sindikate kako bismo se zajedno zalagali za bolje plate, dobre uslove rada i ljudska prava.

Gdje vidiš Unijinu migrantsku politiku za 5 godina?

Sljedeće godine je kongresna godina. Na kongresu će naši delegati postaviti ciljeve za naredne 4 godine. Mi iz Migracije učestvovaćemo kao i dosad u ovoj dugoj, živoj i uzbuđljivoj debati i aktivno smišljati ideje i projekte. Zajedno sa našim povjerenicima i saradnicima nastavićemo i izgraditi naše angažovanje u oblasti migracija i ljudskih prava. Na sreću postoji mnogo ljudi i organizacija u ovoj zemlji koji se ne slažu na politikom koja je protiv realnosti i migracija. Migracija je privredno, politički i kulturno obogatila Švajcarsku. To uvijek moramo iznova jasno i samouvjerenno da ponavljamo.

Emine Sariaslan

Pitanja & odgovori

Smanjenje obima posla nakon porodijskog: da li se osigurana zarada smanjuje?

Postala sam srećna majka zdravog djeteta. Na svom prethodnom radnom mjestu htjela sam da radim smanjeno samo 40%. Tadašnji poslodavac međutim nije bio saglasan. Zbog toga sam dala otkaz i 01.02.2019. se prijavila da primam dodatak za nezaposlene. Pošto sam htjela da radim samo 40%, moja savjetnik u RAV-u mi je rekao da sada moram da tražim samo mjesta sa zaposlenjem od 40%. Prije toga sam imala dobro plaćeno radno mjesto kao sekretarica direkcije i zarađivala 8000 franaka mjesečno. Sada mi je moje osiguranje za nezaposlene poslalo dopis u kom je navedena osigurana zarada od 3200 franaka. Da li je to moguće?

Markus Widmer: Nažalost da. RAV je Vaš stepen zarade sveo na 40%. To znači da sada imate pravo na naknade za nezaposlene u visini od 40% Vaše dosadašnje zarade (40% od 8000 franaka = 3200). U skladu sa ličnom situacijom dobićete ili dnevnice u visini od 80% (djeca o kojoj se morate starati) ili 70% (bez djece o kojoj se morate starati) osigurane zarade. Obračun osiguranja za nezaposlene je time ispravan.

Work, 28.6.2019

PORODILJSKO: U slučaju smanjenja obima posla osiguranje za nezaposlene nažalost smanjuje i osiguranu zaradu. (Foto: iStock)

Studiranje za vrijeme nezaposlenosti: dobijam li manje nadoknade za nezaposlene?

Prije 10 godina obrazovao sam se za trgovca. Nakon toga sam radio za razne firme. Moj posljednji šef dao mi je otkaz jer mu je posao išao loše. Od januara 2019. sam sada nezaposlen. Sada želim da se dodatno obrazujem, kako bih poboljšao svoje šanse za novo radno mjesto. Imam diplomu Berufsmatura i zbog toga i mogućnost da djelimično studiram poslovnu ekonomiju na jednoj švajcarskoj višoj stručnoj školi. Od oktobra 2019. ću svakog ponedjeljka po cijeli dan biti u školi. Da li će se to odraziti na moju nadoknadu za nezaposlene?

Markus Widmer: Nažalost da. Nakon početka Vaših studija moći ćete da radite samo posao koji iznosi 80% radnog vremena. Zbog toga će Vaša zarada biti smanjena za 20%. Međutim, Vi sad smijete da tražite samo radna mjesta sa količinom posla od 80%. Savjetujemo Vam da stupite u kontakt sa svojim savjetnikom ili svojom savjetnicom pri RAV-u i da spustite svoj stepen raspoloživosti za traženje posla, odnosno traženje zaposlenja na 80% zarade osiguranika. Dakle, ako osoba neposredno prije ili za vrijeme nezaposlenosti postane invalid, sposobnost za rad više ne odgovara onoj prije nezaposlenosti. Međutim, kao osnova za obračunavanje dnevnica sada služi zarada od invaliditeta. Vi od IV-a dobijate pola penzije, što dalje znači da ste samo 50% radno sposobni. Zbog toga je osiguranje za nezaposlene prilagodilo osiguranu zaradu. Prilagođavanje počinje u mjesecu od kog ste ostvarili pravo na invalidsku penziju. U svakom slučaju, invalidska penzija ublažava smanjenje obeštećenja od osiguranja za nezaposlene.

Work, 26.4.2019

Starosno osiguranje u slučaju razvoda Svi građani moraju biti osigurani

Starosno osiguranje se uplaćuje uglavnom kroz doprinose koje po pola snose poslodavac i radnik. Međutim postavlja se pitanje šta je sa onim licima koji nisu bili zaposleni. Uglavnom su to žene. I da li su u tom slučaju «oštećene» samo žene ili je situacija u praksi malo drugačija.

Solidarni princip

Prvi stub osiguranja funkcioniše po osnovu solidarnog principa. Svi uplaćuju doprinose prema prihodima ali gornja visina penzije je regulisana zakonom. Gornja visina starosne penzije je određena zakonom kako za pojedinačne osobe tako i za bračne parove.

Šta se dešava kod razvoda?

Nedavno nam se obraća član sa pitanjem u vezi doprinosa i razvoda. Za njega je neshvatljivo da na osnovu toga što je bio oženjen 16 godina i poslije

razvoda njegova penzija se znatno umanjila i to i poslije smrti njegove bivše supruge.

Kod tzv. Splitinga je to zaista tako. Ukoliko supruga nije bila u radnom odnosu a suprug je sam radio onda se doprinosi koje je suprug uplaćivao dijele na dva dijela. Samim tim suprug iako je sam uplaćivao će imati manji penziju i to umanjeće će dalje imati uticaja na visinu njegove penzije do kraja života. Dakle podjela uplaćenih doprinosa se odnosi za period dok su supružnici bili u braku. Ako su još imali zajedničku djecu onda se i doprinosi za odgoj djece takodje dijele na dva dijela.

Drugim riječima i supruga i suprug će imati iste doprinose za vrijeme trajanja braka iako je samo suprug bio u radnom odnosu.

Prijevremeno penzionisanje – uplata doprinosa do regularnog penzionisanja

I žene i muškarci imaju mogućnost dvije godine prijevremenog penzionisanja. Dakle po sadašnjem zakonu žene se penzionišu sa 64 godine a mogu podnijeti zahtjev da se penzionišu i sa 62 odnosno sa 63. Isto tako muškarci imaju mogućnost da se penzionišu sa 63 godine odnosno sa 64, dvije godine prije regularnog penzionisanja sa 65 godina. Značajno za napomenuti je da su i žene i muškarci u slučaju prijevremenog penzionisanja i dalje obavezni da uplaćuju doprinose do regularnog roka iako ti doprinosi nemaju uticaja na visinu njihove penzije odnosno već definisana prijevremena umanjena penzija ostaje do kraja života.

Dara Filipović

Koliki plaćamo na ime troškova grijanja i dodatnih troškova?

Sredinom godine dobijemo veliki obračun za dodatne troškove za stepenište, svijetlo i grijanje itd. koji je obično nepregledan i nama neshvatljiv, jer uprkos što mjesečno izdvajamo jedan iznos na ime ovih troškova, obično dobijemo još i račun za doplatu. Pitanje se postavlja koliki troškovi su zaista realni i da li postoji gornja granica.

U ugovoru za stan treba da su naglašeni dodatni troškovi

Gornja granica ne postoji, pa se često diskutuje da neko plati više na ime ovih troškova iako ima manji broj članova porodice odnosno stan sa manje kvadrata. Dodatni troškovi moraju da se definišu u ugovoru u suprotnom se polazi od toga da su ovi troškovi uračunati u neto stanarinu i ne bi trebalo da dobijete još dodatni račun.

Stoga je pored onog što je sitno ispisano u ugovoru značajno tačno razjasniti da li pod pojmom dodatni troškovi podrazumijevaju troškovi za grijanje ili su pojedinačno navedeni i drugi troškovi. (stubišno svjetlo, čišćenje stepeništa itd.)

Ugovor i protokol dobro razjasniti

Neki stanodavci daju već ugovore u kojima je navedena cijela lista za dodatne troškove npr. Lift iako u toj zgradi ne postoji lift. Uprkos tome nužno je platiti te troškove kao što je u ugovoru definisano.

Ako za stavku dodatni troškovi stoji akonto, to znači da se određeni iznos plaća unaprijed na ime dodatnih troškova a razlika (pozitivna ili negativna) se plaća nakon konačnog obračuna. U svakom slučaju ako vam se čini da je račun za dodatne troškove neobično visok, stupite u kontakt sa stanodavcem i to pismenim putem i navedite sve stavke sa kojima niste zadovoljni.

